

Sygn. akt *III AUa 940/15*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 lutego 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Izabela Halik

Sędziowie: SSA Dorota Goss-Kokot (spr.)

del. SSO Małgorzata Aleksandrowicz

Protokolant: st.sekr. sąd. Alicja Karkut

po rozpoznaniu w dniu 18 lutego 2016 r. w Poznaniu

sprawy **L. M.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.**

o odsetki

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 15 stycznia 2015 r. sygn. akt VIII U 1868/14

zmienia zaskarżony wyrok o tyle, że przyznaje L. M. prawo do ustawowych odsetek od dnia 5 marca 2013r.

del. SSO Małgorzata Aleksandrowicz	SSA Izabela Halik	SSA Dorota Goss-Kokot
------------------------------------	-------------------	-----------------------

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 lutego 2014 r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 10 grudnia 2013 r., odmówił L. M. prawa do wypłaty odsetek od należności ustalonej decyzją z dnia 20 lutego 2014 r., realizującą wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 10 grudnia 2013 r.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł L. M..

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Wyrokiem z dnia 15 stycznia 2015 r., wydanym w sprawie o sygn. VIII U 1868/14, Sąd Okręgowy w Poznaniu, Wydział VIII Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. z dnia 21 lutego 2014 r., nr (...) i przyznał odwołującemu L. M. prawo do odsetek ustawowych od świadczenia przyznanego decyzją z dnia 20 lutego 2014 r. za okres od dnia 6 lutego 2012 r. do daty wypłaty tego świadczenia (punkt 1), zaś w pozostałym zakresie odwołanie oddalił (punkt 2).

Sąd I instancji stwierdził bowiem, że ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji, było orzeczenie komisji lekarskiej ZUS z dnia 6 lutego 2013 r. Biorąc zatem pod uwagę, że 30-dniowy termin na wydanie decyzji liczony od dnia 6 lutego 2013 r. upłynął w dniu 5 marca 2013 r., a zatem uznać należało, że L. M. przysługuje prawo do odsetek ustawowych od świadczenia przyznanego decyzją z dnia 20 lutego 2014 r. za okres od dnia 6 marca 2013 r. do daty wypłaty tego świadczenia, co spowodowało konieczność zmiany zaskarżonej decyzji w tym zakresie na podstawie 477^{((14)) (())} § 2 k.p.c. Jednocześnie Sąd Okręgowy zaznaczył jednak, że wskazanie w sentencji wyroku daty 6 lutego 2012 r. jest omyłką, gdyż prawo do odsetek należy przyznać od dnia 6 marca 2013 r. Natomiast w pozostałym zakresie na podstawie 477^{((14)) (())} § 1 k.p.c. oraz powołanych przepisów prawa materialnego Sąd Okręgowy oddalił odwołanie jako bezzasadne.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P., zaskarżając go w części dotyczącej okresu, za jaki Sąd Okręgowy przyznał prawo do odsetek, tj. w zakresie daty początkowej oraz końcowej, zarzucając mu naruszenie prawa materialnego - art. 85 ust. 2 ustawy systemowej w zw. z § 2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustalaniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 118 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez ich niezastosowanie i wskutek tego błędne przyjęcie okresu za jaki należne są odwołującemu odsetki ustawowe od przyznanej wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu 10 grudnia 2013 r. renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy (od dnia 6 lutego 2012 r. do dnia zapłaty), podczas gdy odsetki przysługują wówczas, gdy nie przyznano wnioskowanego świadczenia w terminie 30 dni liczonych od dnia wyjaśnienia ostatniej okoliczności w sprawie, tj. w niniejszej sprawie wydania orzeczenia przez Lekarską ZUS z dnia 4.02.2013 r., czyli od dnia 5 marca 2013 r. do dnia 3 marca 2014 r. (czyli do dnia, w którym nastąpiła zapłata świadczenia przez organ rentowy).

Wskazując na powyższe zarzuty, apelujący organ rentowy wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części i orzeczenie, że przyznaje się odwołującemu prawo do ustawowych odsetek od przyznanej wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 10 grudnia 2013 r., sygn. VIII U 1216/13, renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, za okres od dnia 5 marca 2013 r. do dnia 3 marca 2014 r.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje :

Wniesioną przez organ rentowy apelację uznać należy za zasadną w części dotyczącej daty początkowej okresu, za jaki należne są od organu rentowego odsetki za opóźnienie w wypłacie świadczenia w postaci renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, przyznanej L. M. decyzją z dnia 20 lutego 2014 r., wykonującą wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 10 grudnia 2013 r., sygn. VIII U 1216/13.

Z uwagi na fakt, iż Sąd Apelacyjny nie przeprowadził postępowania dowodowego ani nie zmienił ustaleń faktycznych Sądu I instancji, a w apelacji nie zgłoszono zarzutów dotyczących tych ustaleń, zgodnie z treścią art. 387 § 2¹ k.p.c. uzasadnienie niniejszego wyroku ograniczone zostało do wyjaśnienia jego podstawy prawnej wraz z przytoczeniem przepisów prawa.

N a podstawie stanu faktycznego ustalonego przez Sąd I instancji, Sąd Apelacyjny dokonał częściowo odmienną niż Sąd Okręgowy oceny prawnej, co skutkowało zmianą zaskarżonego wyroku o tyle, że prawo do odsetek ustawowych przyznano L. M. od dnia 5 marca 2013 r.

Wskazać należy bowiem, że art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 1998 r., Nr 137 poz. 887 ze zm.), zwanej dalej „ustawą systemową”, pozostaje w bezpośrednim związku z art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.), zwanej dalej „ustawą”, zgodnie z którym organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. Jeżeli w wyniku wydanej decyzji zostało ustalone prawo do świadczenia oraz jego wysokość, organ rentowy w tym samym terminie (tj w

ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji) dokonuje wypłaty świadczenia (art. 118 ust. 2 ustawy). Jeżeli zaś na podstawie przedstawionych środków dowodowych nie jest możliwe ustalenie prawa lub wysokości świadczenia, za datę wyjaśnienia ostatniej okoliczności, o której mowa w ust. 1, uważa się datę końcową dodatkowego terminu do przedstawienia niezbędnych dowodów, wyznaczonego przez organ rentowy albo datę przedstawienia tych dowodów (art. 118 ust. 3 ustawy).

Pod pojęciem „wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji”, którym posługuje się art. 118 ust. 1 ustawy, należy rozumieć rozstrzygnięcie ostatniej kwestii koniecznej dla ustalenia uprawnień (lub braku uprawnień) wnioskodawcy. W doktrynie i orzecznictwie wskazuje się, że „wyjaśnienie okoliczności niezbędnych do wydania decyzji” polegać może w szczególności na: przedłożeniu przez wnioskodawcę brakujących dowodów lub złożeniu stosownego oświadczenia (o ile zaniedbano uczynić tego we wniosku), rozstrzygnięciu (w rozmowie osobistej, telefonicznie, faksem lub w drodze korespondencji) z wnioskodawcami, pracodawcami (płatnikami składek), urzędami oraz innymi podmiotami wątpliwości powstałych przy analizie dokumentacji, zwłaszcza dotyczącej przebiegu zatrudnienia i wysokości zarobków, ocenie rozbieżności występujących w materiale dowodowym, uzyskaniu orzeczenia lekarza orzecznika w sprawach świadczeń, do których prawo uzależnione jest od stwierdzenia niezdolności do pracy lub niezdolności do samodzielnej egzystencji, rachunkowym wyliczeniu wysokości świadczenia (por. m.in. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007 r., sygn. P 11/07, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 1991 r., sygn. II URN 120/90, a także K. Antonów, M. Bartnicki, Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz, Warszawa 2007, s. 402).

Uzupełnieniem przepisu art. 118 ust. 1 ustawy jest art. 118 ust. 1a ustawy, który stanowi, iż w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego, za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Z przepisu tego wynika, iż liczenie powyższego 30-dniowego terminu wypłaty świadczenia od dnia wpływu do organu rentowego prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji jest możliwe **tylko wtedy**, gdy organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007 r., sygn. P 11/07). Z powyższego wynika zatem, iż w sytuacji, gdy opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia było spowodowane okolicznościami, za które odpowiada organ rentowy, termin do wydania decyzji i wypłaty świadczenia powinien być liczony od daty, w której organ rentowy, gdyby działał prawidłowo, powinien był ustalić ostatnią okoliczność niezbędną do wydania decyzji, a ubezpieczony powinien mieć prawo do odsetek za stosowny okres (por. m.in. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007 r., sygn. P 11/07).

Jednocześnie wskazać należy, iż na gruncie art. 118 ustawy organ rentowy odpowiada za wydanie niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia i opóźnienie w spełnieniu świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem (w szczególności, gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki świadczenia). Oznacza to, że organ rentowy odpowiada za następstwa okoliczności leżących po jego stronie (choćby nie można było mu zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa) i w razie opóźnienia z tego powodu ustalenia prawa do świadczenia lub jego wypłaty zobligowany jest do wypłaty należnych odsetek (por. m.in. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007 r., sygn. P 11/07 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2005 r., sygn. I UK 159/04). W szczególności zaś za okoliczność leżącą po stronie organu rentowego uważa się nieprawidłowe orzeczenie w sprawie niezdolności do pracy do celów rentowych wydane przez lekarza orzecznika ZUS lub komisję lekarską ZUS. (por. m.in. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007 r., sygn. P 11/07).

W niniejszej sprawie z ustaleń Sądu Okręgowego (których apelujący nie kwestionuje), dokonanych w oparciu o wydaną w sprawie opinię biegłych sądowych ortopedy i neurologa, wynika, że biegli lekarze sądowi, wydający opinię w sprawie o sygn. VIIIU 1216/13, która toczyła się przed Sądem Okręgowym w Poznaniu, dokonywali oceny niezdolności do pracy odwołującego na podstawie tej samej dokumentacji medycznej, którą dysponowali lekarze orzecznicy ZUS (w trakcie trwania procesu odwołujący nie uzupełniał bowiem dokumentacji medycznej w zakresie nowych danych diagnostycznych lub terapeutycznych, która mogłaby mieć wpływ na treść opinii biegłych lekarzy sądowych), zaś ocena

stanu zdrowia odwołującego dokonana przez lekarzy orzeczników ZUS była nietrafna i nie znajdowała uzasadnienia w dopuszczalnej interpretacji lekarskiej wyników badań przedmiotowych i badań dodatkowych. Z uwagi na powyższe zgodzić należy się z Sądem I instancji, że za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności, niezbędnej do wydania decyzji, należy uznać dzień 6 lutego 2013 r., czyli dzień wydania przez Komisję Lekarską ZUS orzeczenia, stanowiącego postawę błędnej decyzji.

Biorąc zaś do uwagę, iż nieprawidłowe orzeczenie w sprawie niezdolności do pracy do celów rentowych wydane przez lekarza orzecznika ZUS lub komisję lekarską ZUS uważa się za okoliczność leżącą po stronie organu rentowego, za którą organ rentowy ponosi odpowiedzialność, stwierdzić należy, iż Sąd Okręgowy słusznie uznał, iż organ rentowy zobligowany jest do wypłaty wnioskodawcy należnych odsetek za opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia i jego wypłacie.

Jednakże wydając zaskarżony wyrok, Sąd Okręgowy pominął treść art. 118 ust. 2 ustawy (co sam zresztą przyznał w treści uzasadnienia) i przyznał L. M. odsetki za opóźnienie już od dnia 6 lutego 2012 r., zamiast od dnia następującego po upływie 30 dni od dnia wydania orzeczenia przez Komisję Lekarską ZUS (co miało miejsce w dniu 6 lutego 2013 r.).

Z uwagi na powyższe, biorąc pod uwagę, że w niniejszej sprawie termin 30 dni na wydanie decyzji ustalającej prawo do świadczenia w postaci dalszej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy i wypłatę tego świadczenia, licząc od dnia orzeczenia Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 6 lutego 2013 r., upływał w dniu 8 marca 2013 r., zgodnie z treścią art. 118 ust. 2 ustawy, wypłata wnioskodawcy świadczenia w postaci renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, przyznanej decyzją z dnia 20 lutego 2014 r., która realizowała wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 10 grudnia 2013 r., winna nastąpić do dnia 8 marca 2013 r.

Biorąc jednak pod uwagę, iż organ rentowy we wniesionej apelacji żądał zmiany daty początkowej naliczania odsetek wskazując, że powinien być nią dzień 5 marca 2013 r., Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok o tyle, że przyznał odwołującemu prawo do ustawowych odsetek począwszy od dnia 5 marca 2013 r.

Odnosnie zaś określenia w zaskarżonym wyroku daty końcowej płatności odsetek jako „do daty wypłaty tego świadczenia”, wskazać należy, że w sytuacji, gdy zapłata świadczenia nastąpiła w dniu 3 marca 2014 r., to ta właśnie data jest datą końcową okresu, za który odsetki należą się L. M., z uwagi na co brak jest potrzeby zmiany zaskarżonego wyroku w tym zakresie.

W konsekwencji na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. i powołanych wyżej przepisów prawa materialnego należało zmienić zaskarżony wyrok o tyle, że L. M. należało przyznać prawo do odsetek ustawowych w wypłacie należności ustalonej decyzją z dnia 20 lutego 2014 r. poczynając od dnia 5 marca 2013 r., co uczynił Sąd Apelacyjny w sentencji wydanego wyroku.

del. SSO Małgorzata Aleksandrowicz	SSA Izabela Halik	SSA Dorota Goss-Kokot
------------------------------------	-------------------	-----------------------